

Jen necelé dva měsíce zbývají do ukončení možnosti svobodného přechodu mezi penzijními fondy. Jedná se o jednu z mnoha změn v rámci důchodové reformy (týká se třetího dobrovolného pilíře).

Jen necelé dva měsíce zbývají do ukončení možnosti svobodného přechodu mezi penzijními fondy. Jedná se o jednu z mnoha změn v rámci důchodové reformy (týká se třetího dobrovolného pilíře). Bohužel, způsob jakým je komunikována, není zrovna šťastným i přes její značný dopad vzhledem k počtu účastníků penzijního připojištění a objemu naspořených finančních prostředků kolem 220 mld. korun. Vypadá to, jako by se tato informace nehodila někomu do „krámu“, přesto že se dotkne více než 4,5 milionu osob, kteří spoří na důchod prostřednictvím penzijních fondů.

Poslední dva měsíce na změnu se začali odpočítávat dnem, kde se objevila reforma penzijního systému ve Sbírce zákonů (na konci roku 2011). Pokud v tomto termínu nestihnete fond změnit, pak už bude na změnu pozdě. Přechod bude možný pouze k účastnickým fondům (ty budou spravovat penzijní společnosti), které však nezachovávají jednu z hlavního výhod stávajícího penzijního připojištění - garanci minimálně nulového zhodnocení (současný penzijní fond nemůže hospodařit se ztrátou).

Pokud nejste spokojeni s Vaším stávajícím fondem, máte nejvyšší čas ke změně, neboť za dva měsíce to již nebude možné.

Jakmile se začalo hovořit o důchodové reformě, objevilo se i označení „pilíř“. Současný důchodový systém „stojí“ na dvou nestejně silných pilířích, prvním a třetím, reforma přidává pilíř

druhý.

První pilíř

První pilíř je tzv. průběžný důchodový systém a představuje státní penze, hrazené důchodcům ze sociálního pojištění placeného ekonomicky aktivními občany. Právě dlouhodobá neudržitelnost tohoto systému z důvodu zvyšujícího se počtu osob v důchodovém věku versus osob ekonomicky aktivních vedla k nutkové potřebě jeho změny. Otázkou však zůstává, zda započatá reforma je to správnou cestu z krize současného důchodového systému.

Druhý pilíř

Druhý pilíř (vytvořen zcela nově) budou tvořit fondy nově vzniklých penzijních společností. 3 % z prostředků dosud odváděných do prvního pilíře v rámci sociálního pojištění bude možné vyvést do těchto fondů (tím bude snížen odvod do prvního pilíře, resp. do průběžného důchodového systému). Účastník pak bude povinen odvést další 2 % ze svého. Klienti si budou moci zvolit investiční strategii od konzervativní až po agresivní. Žádnou garanci zhodnocení, tak jak musí ze zákona zajistit současné fondy, klienti však nedostanou.

Třetí pilíř

Třetí pilíř je představován státem podporovaným penzijním připojištěním. Penzijní fondy investují svěřené prostředky účastníků připojištění a to pouze konzervativně, neboť nemusí ze zákona vykazovat na konci roku ztrátu. Současné penzijní fondy budou transformované fondy a ve třetím pilíři vzniknou účastnické fondy, jejichž produkt nahradí současné penzijní připojištění.

Hlavní mezníky důchodové reformě v kostce:

- únor 2012 – od konce tohoto měsíce již nebude možné převádět prostředky mezi jednotlivými penzijními fondy
- listopad 2012 – konec možnosti sjednat penzijní připojištění za stávajících podmínek
- do 31. 12. 2012 – budou automaticky prostředky všech klientů penzijních fondů převedeny do transformovaných fondů penzijních společností
- leden 2013 – klienti budou moci přejít do účastnických fondů a zvolit si způsob investování

- leden 2013 – státní příspěvek bude vyčíslen na základě nových pravidel výpočtu (viz. dále)
- leden 2013 – kdokoliv může vstoupit do druhého pilíře
- červen 2013 – ekonomicky aktivní občané nad 35 let nebudou moc již po tomto datu do druhého pilíře vstoupit
- ekonomicky neaktivní občané nad 35 let budou moci vstoupit do druhého pilíře do šesti měsíců od vzniku výdělečné činnosti
- mladší občané mohou vstoupit do druhého pilíře kdykoliv do konce roku, ve kterém dovrší

35 let věku

Hlavní změny, které reforma přinese

Některým občanům nový systém výhody přinese, jiným však nikoliv. Druhý pilíř se „vyplatí“ lidem s nadprůměrným příjmem, kteří si budou spořit minimálně 25 let a více. U osob s příjmem v rozmezí mezi dvaceti a dvaceti pěti tisíci bude záležet na délce spoření - čím déle budou spořit, tím pro ně bude druhý pilíř vhodnější. Každý občan starší 18 let, kterému dosud nebyl přiznán důchod od státu, se může rozhodnout, zda do druhého pilíře vstoupí, či nikoliv.

Účastník současného penzijního připojištění, který se rozhodne přestoupit do účastnického fondu, přijde o každoroční garanci, že jeho osobní účet nemůže poklesnout. Penzijní plán, za kterého penzijní připojištění uzavřel, pozbude platnost a výplata dávek se bude řídit zákonem. Každý klient účastnického fondu si bude moci zvolit investiční strategii, která mu nejvíce vyhovuje, což současný systém neumožňoval. Otázkou však zůstává, do jaké míry se jedná o výhodu, tak jak je prezentována, vzpomeneme-li na nedávnou a možná i další hrozící finanční krizi ve světě. Hrozba znehodnocení naspořených prostředků pak nabývá reálných rozměrů. Od těchto výkyvů jsou účastníci penzijních fondů chráněni zákonem, který prikazuje fondům hospodařit min. s nulovým zhodnocením klientských účtů. Měnit účastnické fondy bude možné, změnit penzijní fond však po uplynutí dvouměsíční lhůty na počátku roku 2012 již nepůjde. Zvolenou investiční strategii bude možno rovněž měnit a to jednou ročně zdarma, častěji pak za poplatek, který stanoví penzijní společnosti.

Klienti, kteří se rozhodnou setrvat ve transformovaných fondech třetího pilíře (dřívějších penzijních fondech), budou mít nadále zachovány všechny výhody tohoto způsobu spoření, zejména pak každoroční garanci zachování zůstatku osobního účtu. Výnosnost fondů může být v porovnání s účastnickými fondy nižší z důvodu konzervativního způsobu investování penzijních fondů, který je jim stanoven zákonem. Na druhou stranu, prostředky účastníků nebudou nikdy znehodnoceny. Setrvání ve třetím pilíři je oficiálně doporučováno zejména klientům, kterým zbývá do výplaty naspořených prostředků několik let. Ve skutečnosti však záleží na tom, do jaké míry budete ochotni přijmout riziko při investování svých prostředků, které Vám v případě přechodu do účastnických fondů hrozí.

Klienti nově vzniklých účastnických fondů ve třetím pilíři budou mít od roku 2013 již zpřísněné podmínky. Zejména pak půjde o poplatky (dosud vše zdarma vyjma převodů do 2 let existence smlouvy). Zrušena je možnost sjednat výsluhovou penzi (pro mladší generaci to znamená, že uzavřou smlouvu, budou na ní spořit a až od 60 let jim prostředky budou vypláceny bez možnosti čerpání až 50 % jejich účtu po 15 letech spoření, v některých fondech lze čerpat dokonce 2x za život smlouvy). Nově vzniklé fondy pak nebudou muset garantovat kladné zisky

(resp. hospodařit nejhůře s nulovým výnosem pro klienty). Pokud by klient smlouvu předčasně ukončil výplatou odbytného, přichází o státní příspěvky a výnosy z nich. Pokud budete chtít transformovaný fond změnit (přicházíte o výhody penzijního připojištění) a už nikdy se nebudete moci do něho vrátit, budete muset nejdříve přestoupit do účastnického fondu u stejné penzijní společnosti. Změnit účastnický fond pak bude možné kdykoliv od roku 2013, poplatky za převody pak stanovuje zákon. Pravidla pro výpočet státního příspěvku budou shodná pro oba typy fondů (transformovaný i účastnický).

Státní příspěvek se po celý rok 2012 měnit nebude. Jeho výše se bude měnit až od ledna 2013. Minimální vklad pro získání státního příspěvku se zvýší ze stávajících 100 Kč na 300 Kč měsíčně. Na tento příspěvek pak od státu získáte 90 korun měsíčně. Maximální státní příspěvek ve výši 230 korun získají účastníci, kteří budou spořit min. tisíc korun měsíčně. Při měsíčních úložkách vyšších než 300 Kč získá klient od státu $90 \text{ Kč} + 20 \% \times (x - 300)$, X může být maximálně tisíc korun. Vyšší měsíční příspěvek než 1000 Kč výši státního příspěvku již neovlivní.

Co se výplaty naspořených prostředků týče, tak v současné době volí klienti penzijního připojištění nejčastěji jednorázové vyrovnání (tj. výplatu všech naspořených prostředků včetně výnosů a státní příspěvků po splnění stanovených podmínek). Tuto formu výplaty penzijního připojištění volí až 93% všech klientů. Pokud si klient sjednal ve smlouvě výluhovou penzi, pak si může po 15 letech spoření vybrat až 50 % všech naspořených prostředků a v některém fondu dokonce 2x do dovršení věku 60 let. Ve druhém pilíři bude každý moci zvolit buď doživotní penzi, kterou bude dostávat do konce života, doživotní penzi s pozůstalostní penzí na tři roky po úmrtí účastníka, nebo výplatu pouze po dobu dvaceti let. Po jejich uplynutí výplata končí. Pokud zemře klient dříve, zbylé naspořené prostředky vstoupí do dědictví. Ve druhém pilíři je uplatněn institut dědictví – účet se v průběhu spoření plně dědí. Naopak je zrušena výsluhová penze, resp. po 15 letech není možné vybrat až polovinu naspořených prostředků.

Transformace třetího pilíře se musí ze zákona zúčastnit všechny penzijní fondy, jinak by přišly o licenci. Vstup do druhého pilíře zůstává dobrovolný, přesto se dá očekávat vstup všech finančních skupin, které vlastní současné penzijní fondy a navíc i celé řady další finančních a pojišťovacích subjektů. V podstatě může dojít k podobně nepřehledné situaci, jako tomu bylo na počátku vzniku penzijních fondů, kdy na trhu vystupovalo 42 subjektů. Přežilo jich pouze 9. Doufáme, že se nebude opakovat historie v podobě krachu družstevních záložen (kampeliček) v min. století.

Transformované fondy budou z pohledu klienta fungovat velmi podobně jako ty dnešní. Penzijní plán bude zachován, hodnota majetku penzijního fondu nemůže poklesnout (resp. fond nemůže

hospodařit se ztrátou), jednou ročně se rozdělí zisk minimálně ve výši 85 % účastníkům transformovaného fondu.

Pokud vstoupíte do druhého pilíře, budete mít navíc další povinný odvod ve výši 5 % ze mzdy do vámi zvolené penzijní společnosti. Povinnost platit příspěvky v rámci druhého pilíře se vztahuje vždy k zaměstnání, pokud práci máte, tak máte i povinnost platit pojistné. Pokud však práci ztratíte, tak nebude muset pojistné platit. Jakmile začnete opět vydělávat, povinnost platit se vám automaticky obnoví. Povinnost nahlásit ukončení či zahájení pracovního poměru bude mít zaměstnavatel.

Otázkou na závěr zůstává, zda vůbec existuje nějaká záruka, že s druhým pilířem nebude naloženo stejně, jako tomu bylo v Maďarsku (fondy byly zestátněny). Zárukou by měl být fakt, že oproti Maďarsku, kde odvod činil 8 %, budou do tohoto systému vyvedeny pouze 3 % se stávajícího pojistného. Tudíž výpad příjmů nebude zdaleka tak markantní jako tomu bylo v Maďarsku, kde došlo k významnému poklesu příjmů státu a tím i k závažným problémům s udržitelností státních financí. Dnes těžko soudit, zda výše popsaná záruka je zárukou v tom pravém slova smyslu.